

ผู้อ่านหลายท่านอาจเคยได้ยินชื่อ เวียงท่ากาน มาบ้างจากสื่อโซเชียล ซึ่งเป็นกลุ่มโบราณสถานและก่อสร้างมาตั้งแต่สมัยหริภุญไชย ปัจจุบันได้รับ การบูรณะโดยกรมศิลปากร จนอยู่ในสภาพที่สวยงามและจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว โบราณสถานสำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ใจกลางชุมชน ซึ่งชุมชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และใช้ชีวิตได้กลมกลืนกับกลุ่มโบราณสถาน เวียงท่ากานเป็นอย่างดี จึงขอเล่าให้ฟังและเชิญชวนท่านได้ลองไปแวะดูความงดงามของโบราณสถาน ที่มีคุณค่า ด้วยรูปทรงและรูปแบบที่แตกต่างกัน อีกทั้งเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ ตลอดจนวิถีความเป็นอยู่ของชุมชน ร่วมกับการอนุรักษ์กลุ่มโบราณสถานเหล่านี้

ชุมชนไทเขินบ้านต้นกอก

รูปรถนำเที่ยวในชุมชน

การเดินทางเป็นไปอย่างสะดวกด้วยรถยนต์ อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปบนถนนเชียงใหม่-ฮอด เพียง 34 กิโลเมตร เมื่อขับเข้าเขตอำเภอสันป่าตองมาจนถึง แยกบ้านทุ่งเสี้ยว เลี้ยวซ้ายไปยังบ้านท่ากาน ประมาณ 2 กิโลเมตร จะพบวัดต้นกอกอยู่ด้านซ้ายมือ โบราณสถาน เป็นเจดีย์อิฐขนาดใหญ่อยู่ไม่ห่างจากถนนมากนัก มีชื่อว่า เจดีย์โบราณสถานวัดต้นกอก เป็นหนึ่งใน 23 วัดร้าง ของเวียงท่ากาน และเป็นเจดีย์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในกลุ่ม ลักษณะสำคัญคือเป็นรูปทรงระฆังบนฐานปัทม์ย่อเก็จ 3 ชั้น จำนวน 3 ฐาน และมีองค์พระเจดีย์ตอนบน มีลักษณะแบบเจดีย์ทรงระฆังล้านนาทั่วไปและมีป่า ที่ไม่หนาตามากอยู่ถัดจากเจดีย์เข้าไป สภาพของกำแพงวัด ได้พังทลายลงและถูกกัดกร่อนจนไม่มีความสูง หรือ สูงในระดับเดียวกับทางเดิน ขณะที่วัดต้นกอกแห่งใหม่ ในปัจจุบัน อยู่ฝั่งตรงข้าม

เจดีย์โบราณสถานวัดต้นกอกนี้เป็นเพียงจุดแรก ที่อวดโฉมต้อนรับผู้เดินทางแวะเวียนเข้ามายังเวียงท่ากาน ซึ่งจากจุดนี้ไปอีกประมาณ 1 กิโลเมตร จึงจะเป็นที่ตั้ง ของกลุ่มโบราณสถานเวียงท่ากาน ซึ่งตั้งอยู่กระจาย ตัวกันหลายกลุ่มในพื้นที่ใกล้ ๆ กัน ดังที่จะได้อธิบาย ในลำดับถัดไป

ข้อมูลความเป็นมาของเวียงท่ากาน จะทำให้ท่าน มีความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญการก่อตั้งโบราณสถาน เวียงท่ากาน ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เมืองโบราณมีสภาพเป็นเนินและพื้นที่ โดยรอบเป็นที่ราบลุ่ม มีลำน้ำแม่ขานซึ่งเป็นลำน้ำสาขา ของลำน้ำปิงใหลผ่าน ปัจจุบันบางแห่งยังคงมีสภาพเป็น พื้นที่ป่า ในอดีตที่ผ่านมา ชาวบ้านได้โค่นต้นไม้ หักร้าง ถางป่า เพื่อทำเป็นที่อยู่อาศัย และพื้นที่ทำการเกษตร โดยบ้านเรือนของประชาชนตั้งอยู่กลางเมืองของ โบราณสถาน ส่วนพื้นที่การเกษตรจะอยู่บริเวณรอบนอก ซึ่งเวียงท่ากานในปัจจุบันยังคงปรากฏร่องรอยของความ เป็นเมืองโบราณให้เห็นอย่างเด่นชัด มีลักษณะเป็นเมือง รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาว 700 เมตร และกว้าง 500 เมตร มีแนวคูเมือง 1 ชั้น กว้าง 7-8 เมตร และมีกำแพงดิน หรือคันดินล้อมรอบ 2 ชั้น

จากหลักฐานเอกสารทางโบราณคดี เวียงท่ากาน เริ่มสร้างในสมัยพระเจ้าอาทิตยราช กษัตริย์แคว้นหริภุญไชย ในพุทธศตวรรษที่ 13 ถือเป็นเมืองขนาดเล็กเมืองหนึ่ง ของแคว้นหริภุญไชย ในสมัยต่อมา สมัยพระเจ้าติโลกราช (พ.ศ. 1984 – 2020) เวียงท่ากานเป็นเมืองภายใต้ การปกครองของเมืองเชียงใหม่และได้ใช้เป็นแหล่ง สะสมเสบียงอาหาร เพราะเป็นทำเลที่ดินมีความ อุดมสมบูรณ์ แต่ในปี พ.ศ. 2101 พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง ได้ยึดและปกครองเมืองเชียงใหม่รวมถึงเวียงท่ากาน หลังจากนั้นเมืองเชียงใหม่ได้ พยายามต่อสู้กับพม่า เพื่อยึดคืนเอกราช จนกระทั่ง พ.ศ. 2318 – 2339 เป็นช่วงที่เมืองเชียงใหม่และเวียงท่ากานได้ถูกปล่อยร้าง ไปกว่า20ปีและในพ.ศ. 2339พระยากาวิละได้รบชนะพม่า และยึดเมืองเชียงใหม่คืนมา จึงได้กวาดต้อนให้ไทยอง เข้ามาอยู่ที่เวียงท่ากานจนถึงทุกวันนี้

หลักฐานทางโบราณวัตถุที่ทำให้เห็นว่า เวียงท่ากาน ได้ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่สมัยหริภุญไชย โดยการค้นพบ พระพิมพ์ดินเผา พระพุทธรูปดินเผา พระพุทธรูป สำริดเป็นพระโพธิสัตว์ ได้แสดงศิลปะแบบหริภุญไชย ขณะที่โบราณสถานและโบราณวัตถุในสมัยล้านนา ได้มีให้ เห็นอยู่ด้วยทั้งในตัวเมืองและนอกตัวเมือง ปัจจุบันมีลักษณะกลุ่มโบราณสถานที่หลงเหลืออยู่ แบ่งได้เป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 โบราณสถานกลางเมือง หรือวัดกลางเวียง (ร้าง) ตั้งอยู่ในย่าน ใจกลางเมืองมีขนาดใหญ่ที่สุดบนพื้นที่14 ไร่ ตัวอย่างเช่น เจดีย์แปดเหลี่ยมแบบหริภุญไชยและเจดีย์ทรงกลม สมัยล้านนา รวมถึงเจดีย์อื่น และวิหาร พื้นที่ โบราณสถาน แห่งนี้ได้ค้นพบพระบุทองคำ เงิน สำริด แต่ที่สำคัญได้พบ ใหลายครามสมัยราชวงศ์หยวน ซึ่งมีการผลิตในสมัยนั้น จำนวน 9 ไหเท่านั้น และได้มาปรากฏที่เวียงท่ากาน สันนิษฐานได้ว่า สมัยนั้นอาจมีการทำการค้ากับ ประเทศจีนและได้นำไหดังกล่าวมายังเวียงท่ากานด้วย วัตถุประสงค์ที่ไม่แน่ชัด สำหรับเจดีย์ตั้งอยู่ใกล้กับ วัดท่ากาน โดยมีตลาดของชุมชนตั้งอยู่ตรงกลางระหว่าง เจดีย์วัดกลางเวียงและวัดท่ากาน โดยชุมชนสามารถ อยู่ร่วมกันกับวัดท่ากาน เพื่อประกอบพิธีทางศาสนา และใช้ชีวิตประจำวันในการซื้อของในตลาดชุมชน โดยไม่ สร้างความสกปรกแก่โบราณสถานที่อยู่ถัดไปแต่อย่างใด อีกทั้งยังดูแลความเรียบร้อยภายในโบราณสถานอีกด้วย

ภาพมุมกว้างของเจดีย์วัดกลางเวียง เวียงท่ากาน

เจดีย์ เวียงท่ากาน

ไหลายครามสมัยราชวงศ์หยวนเก็บรักษาที่วัดกลางเวียง

กลุ่มที่ 2 กลุ่มทางทิศตะวันออก

ของเมือง หรือกลุ่มวัดพระอุโบสถ เนื่องจากมี การสร้างพระอุโบสถ และปัจจุบันได้มีสภาพร้าง ที่ผ่านมา ชาวบ้านได้รื้ออุโบสถหลังเก่าและก่อสร้างใหม่ทับฐาน เดิม รวมถึงพบซากเจดีย์ ทรงกลมแบบล้านนา และฐาน วิหารบางส่วน พื้นวิหารปูด้วยอิฐทั้งหมด ตัววิหารและ เจดีย์ประธานมีกำแพงล้อมรอบ

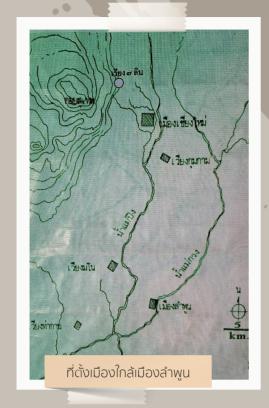
กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่อยู่ทางทิศตะวันตก เฉียง เหนือของ เมือง หรือกลุ่มต้นโพธิ์ ซึ่งในอดีตสมัยพญามังรายได้ทรงนำต้นโพธิ์มาปลูก จึงมีเนิน ต้นโพธิ์กระจายกัน

กลุ่มที่ 4 อยู่ทางตอนกลางของ เมือง ค่อนไปทางตะวันออก หรือวัดหัวข่วง เป็นซากเนิน โบราณสถานของพระเจดีย์และวิหาร

กลุ่มที่ 5 กลุ่มที่อยู่ทางทิศตะวันออก เฉียงใต้ของเมือง หรือกลุ่มวัดพระเจ้าก่ำ พบซาก เนินโบราณสถานขนาดใหญ่เช่นกัน

กลุ่มที่ 6 ตั้งอยู่นอกเมืองทาง ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเมือง หรือ กลุ่มต้นกอก ตามที่ได้อธิบายลักษณะเจดีย์ไว้ข้างต้นแล้ว

ลักษณะเด่นของเวียงท่ากาน ที่มีความสอดคล้อง กับหลักฐานการก่อสร้างมาตั้งแต่สมัยหริภุญไชย ตัวเมืองมักตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ เพื่อการสัญจร ทางน้ำได้โดยสะดวก และตัวเมืองมักสร้างเป็นรูปสี่เหลี่ยม สร้างกำแพงเมืองสองชั้น และคูเมืองหนึ่งชั้นอยู่ตรงกลาง ระหว่างกำแพงเมือง นอกจากนั้นแคว้นหริภุญไชยได้มี การสร้างเมืองใกล้ ๆ ลำพูน จำนวน 4 แห่ง และเมือง เหล่านี้อยู่ห่างกันประมาณ 8 กิโลเมตร อีกทั้งได้ ค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีอื่นหรือโบราณวัตถุและ ประติมากรรมที่มีลักษณะคล้ายกันได้แก่ (1) เมืองลำพูน (2) เวียงมโน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ (3) เวียงเถาะ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ และ (4) เวียงท่ากาน

รูปความเป็นอยู่ในชุมชน

เวียงท่ากานผ่านกาลเวลามาหลายทศวรรษ ทำให้โครงสร้าง ส่วนใหญ่พังทลายลง ส่วนฐานขององค์เจดีย์ชำรุด เหลือเพียงซากกอง บนเนิน ส่วนโครงสร้างที่ยังคงมีความแข็งแรงก็จะยังคงสภาพอยู่บ้าง อีกทั้งยังถูกขุด รื้อ และโยกย้ายไม่อยู่ในตำแหน่งเดิม ทำให้เกิดการชำรุด ทรุดโทรมมากขึ้น รวมถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินในชุมชนที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้มีการก่อสร้างสาธารณูปโภคทับลงไปบนเนินโบราณสถานตลอดจนโบราณสถานบางแห่งยังถูกต้นไม้ชอนไชเข้าไปในฐานอิฐและดันให้ ก้อนอิฐยกตัวขึ้นจนทำให้รูปทรงบิดเบี้ยว ส่งผลให้การพื้นฟูบูรณะ เป็นไปด้วยความยุ่งยากมากขึ้น

ภายหลังที่กรมศิลปากรได้บูรณะฟื้นฟูโบราณสถานเวียงท่ากาน มาอย่างต่อเนื่องหลายปี จนอยู่ในสภาพที่งดงาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ได้เห็นความสำคัญและร่วมมือกันในการดูแล และรักษาโบราณสถานเหล่านี้ ด้วยการช่วยกันรักษาความสะอาดโดยรอบ โบราณสถาน และไม่บุกรุกทำลายโบราณสถาน รวมทั้งแจ้งเจ้าหน้าที่ทราบ กรณีพบเห็นการทำลายโบราณสถาน สำหรับการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว เมื่อไปยังโบราณสถาน ได้แจ้งให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบในการเข้าชม ไม่ส่งเสียงดัง ไม่แสดง พฤติกรรมไม่สุภาพ และไม่ขีดเขียน พ่นสี หรือทาทับ ด้วยวัสดุอื่นอันเป็นการทำลายโบราณสถาน

ชุมชนในตำบลบ้านกลางได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์ นักท่องเที่ยวสามารถชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ ท่องเที่ยวหรือกลุ่มโบราณสถานเวียงท่ากาน รวมถึงได้รับความรู้และ ความเข้าใจประวัติศาสตร์และโบราณคดีของพื้นที่เวียงท่ากาน ตลอดจน ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านกลางได้จัดการด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้อง กับการอนุรักษ์วัฒนธรรม ซึ่งในระยะเริ่มแรก ภาคประชาสังคม และหน่วยงาน ภาครัฐทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นได้สนับสนุนให้เวียงท่ากาน เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พร้อมกับการผลิตและจำหน่าย สินค้าชุมชน ร้านอาหาร และที่พักในชุมชน การจัดสาธารณูปโภครวมถึง การจัดรถนำเที่ยวภายในชุมชน แต่ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาใน ชุมชนไม่มากนัก ซึ่งภาคส่วนต่าง ๆ ควรร่วมกันส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์ของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

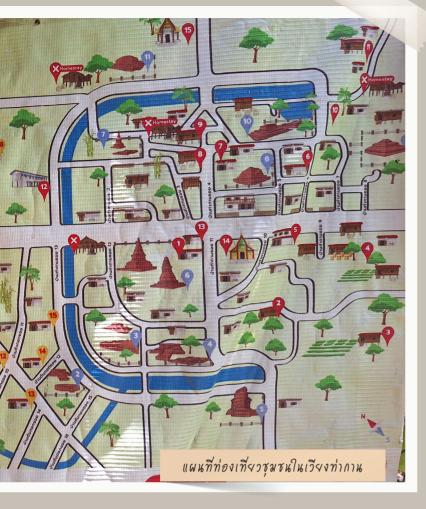
สมศรี รัชฎาภรณ์กุล ได้ให้ข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวโบราณสถาน ให้เกิดความยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคประชาชน เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาครัฐใน ระดับต่าง ๆ ร่วมขับเคลื่อนงานด้าน การท่องเที่ยวอย่างเป็นเอกภาพ
- จัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์ ระยะยาว กลาง และสั้น เพื่อกำหนด ทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกัน ทั้งในระดับประเทศ ภาคและพื้นที่อย่างเหมาะสม
- จัดทำแผนการพัฒนาสินค้า บริการ และ การตลาด พร้อมทั้งจัดทำมาตรฐานสินค้าและบริการ ของกลุ่มและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่ม คุณภาพของการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและคอย ควบคุมไม่ให้เอาเปรียบนักท่องเที่ยว
- พัฒนาสินค้าและบริการ รวมถึงการตลาด ของชุมชน โดยภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษา วิจัยหาแนวทางแก้ไขอุปสรรคที่เกิดขึ้นและพัฒนา ความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว
- พัฒนากิจกรรมการบริการด้านการท่องเที่ยว
   เชิงประวัติศาสตร์ให้ครบวงจร หรือหลากหลายรูปแบบ
   เพื่อจูงใจนักท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้ชุมชนมากขึ้น
- ให้ความรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกและความตระหนัก แก่ชุมชนที่อยู่ในหรือใกล้ เคียงพื้นที่โบราณสถาน เพื่อให้เกิดความรักและหวงแหนในสมบัติเหล่านั้น
- กำชับหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายเฝ้าระวัง
   และป้องกันการกระทำความผิดต่อแหล่งโบราณสถาน
   และสิ่งแวดล้อม อย่างเคร่งครัด
- ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม สินค้า และบริการที่เกี่ยวข้อง กับชุมชนที่ ร่วมอนุรักษ์โบราณสถานให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ในช่องทางที่หลากหลาย

นอกจากนั้น สมศรี รัชฎาภรณ์กุล ได้ให้ข้อ เสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงการให้บริการ ของชุมชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการกลับมาเที่ยวซ้ำ หรือแนะนำ ต่อให้แก่ผู้อื่น ดังนี้

- มีมาตรการดูแลความปลอดภัยใหแก่ นักท่องเที่ยวให้สามารถเที่ยวชมแหล่งโบราณสถาน ได้อย่างปลอดภัยในทุก ๆ จุด
- ให้บริการด้วยความเป็นมิตร ยิ้มแย้ม
   และมีอัธยาศัยที่ดีต่อผู้มาใช้บริการหรือนักท่องเที่ยว
- มีจุดที่ให้บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว หรือให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน สามารถให้ข้อมูล ที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยวได้
- จัดเตรียมระบบสาธารณูปโภครองรับนักท่องเที่ยว ให้เพียงพอ สะอาด และเหมาะสม เช่น ห้องน้ำ ที่จอดรถ ร้านอาหาร ์เป็นต้น

- ทำป้ายบอกทางอย่างเพียงพอ และดูเข้าใจง่าย ไม่สับสนในการเดินทาง และสามารถวางแผนการท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตรได้อย่างสะดวก
- ยกระดับการบริการเพื่อการท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรมในรูปแบบที่แตกต่าง และหลากหลาย เพื่อสร้างความประทับใจและดึงดูด นักท่องเที่ยว
- ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ผ่านทุก ๆ ช่องทาง และสื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิด การรับรู้และการสื่อสารข้อมูลการท่องเที่ยวเวียงท่ากาน ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย
- ศึกษาวิจัยปัญหา อุปสรรค และผลกระทบ การจัดการโบราณสถานให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมในด้านต่างๆ เพื่อให้มีกลยุทธ์การแก้ไขปัญหา ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

เวียงท่ากานเป็นแหล่งโบราณสถานที่ได้รับการบูรณะให้กลับมางดงามและชุมชนต่างมีความภาคภูมิใจในการต้อนรับนักท่องเที่ยวให้แวะมาเยี่ยมชมความสวยงาม และได้รับความรู้ประวัติศาสตร์

ของชาติ ซึ่งชุมชนได้เตรียมความพร้อมในการให้การต้อนรับนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงควรพิจารณาหาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงให้เวียงท่ากานกลับมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ที่มีคุณค่า โดยอาจพิจารณาจากข้อเสนอแนะข้างต้น เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้น จากการจำหน่ายสินค้าและบริการที่เชื่อมโยงแหล่งโบราณสถาน ทำให้ประชาชนมีความรักและหวงแหนทรัพยากร ทางประวัติศาสตร์ และร่วมกันอนุรักษ์โบราณสถานเวียงท่ากานให้คงอยู่คู่กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน

อ้างอิง

กรมศิลปากร 2532 เวียงท่ากาน 1: รายงานการขุดแต่งและบูรณะโบราณสถาน กระทรวงศึกษาธิการ (ISBN 974 417 183 9) (126 หน้า) สมศรี รัชฎาภรณ์กุล, 2564 การบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวโบราณสถานของประเทศไทยในเชิงเศรษฐกิจ วารสารวิทยาลัยป้องกัน ราชอาณาจักร 63(1) มกราคม - เมษายน 2564 หน้า 57-69

Historical Tourism Site Wiang Thailand Ban

Many of you may have heard of Wiang Tha Kan from social media. This ancient site dates back to the Hariphunchai period and has been beautifully restored by the Fine Arts Department. It's now a significant historical attraction in Chiang Mai, nestled right in the heart of a community that actively participates in its preservation. The harmonious blend of ancient ruins and modern life makes Wiang Tha Kan a unique destination.

Let me invite you to explore the remarkable beauty of these ancient structures. Each one offers a distinct shape and style, and together they provide a fascinating glimpse into the region's history and the community's commitment to preserving their cultural heritage.

Tai Khaen Community, Ban Ton Kok

shuttle vehicle tourist

Easily accessible by car, Wat Ton Kok is located just 34 kilometers from Chiang Maicity center on the Chiang Mai-Hod Road. After entering San Pa Tong district and reaching the Bang Tung Siaw intersection, turn left towards Ban Tha Kan. Approximately 2 kilometers down the road, you'll find Wat Ton Kok on your left.

The temple's main attraction is a large brick stupa, located just a short distance from the road. As one of 23 abandoned temples in Wiang Tha Kan, this stupa is the largest in the group. Its distinctive features include a bell-shaped design atop a three-tiered base and a top section resembling the common Lanna-style bell-shaped stupas.

Beyond the stupa lies a small forest. The temple walls have deteriorated over time and are now at ground level. Today, a new Wat Ton Kok temple stands on the opposite side, near the Tai Khaen community center.

Wat Ton Kok serves as the gateway to Wiang Tha Kan, a significant historical site in Chiang Mai province. Approximately 1 kilometer further, you'll encounter the sprawling ruins of Wiang Tha Kan.

Located in Ban Klang Subdistrict, San Pa Tong District, Wiang Tha Kan was once a rectangular city surrounded by a moat and earthen walls. The area was originally a lowland plain with the Mae Khan River flowing nearby. Over time, locals cleared the forest to build homes and cultivate land, with the ancient city situated on a hill and agricultural areas surrounding it. The ancient city was designed with residential areas concentrated in its core, while agricultural lands were placed on the periphery. Wiang Tha Kan today still clearly retains its ancient city characteristics, forming a rectangular shape

measuring 700 meters by 500 meters. The city was encircled by a single moat, 7-8 meters wide, and double layers of earthen walls or embankments.

A rectangular city surrounded by amost and earthen walls

Based on archaeological evidence, Wiang Tha Kan was established during the reign of King Aditya, the ruler of the Hariphunchai Kingdom, in the 13th Buddhist century. It was a small city within the Hariphunchai Kingdom.

Later, during the reign of King Tilokaraj (1984-2020 CE), Wiang Tha Kan came under the rule of Chiang Mai and served as a strategic location for storing food supplies due to its fertile land. However, in 2101 CE, King Bayinnaung of Ava conquered Chiang Mai, including Wiang Tha Kan. After Chiang Mai's attempts to regain independence from Burmese rule, both cities were abandoned for approximately 20 years from 1775 to 1796 CE. In 1796 CE, Phraya Kawila

defeated the Burmese and reclaimed Chiang Mai, subsequently resettling Tai Yong people in Wiang Tha Kan.

Archaeological artifacts, such as earthenware Buddha images and bronze Bodhisattva statues, showcase the Hariphunchai art style, indicating the city's early establishment. Additionally, Lannaera relics have been found both within and outside the city.

Currently, the remaining archaeological sites are divided into six groups.

Group 1, the central archaeological site or Wat Klang Wiang (abandon) temple, is the largest, spanning 14 rai. Key findings include an octagonal Hariphunchai-style stupa, a Lanna-style circular stupa, and other stupas and viharns. Notably, gold, silver, and bronze Buddha images were discovered, along with Yuan dynasty celadon jars. The presence of these jars suggested trade relations with China. The stupa is located near Wat Tha Kan, and the community market was situated between the stupa and the temple. The community coexisted harmoniously with the temple, using it for religious ceremonies and daily life, while maintaining the cleanliness of the archaeological site.

Stupas in Wat Kiang Wiang, Wiang Tha Kan

Stupa in Wiang Tha Kan

Wat tha kan temple

Yuan Dynasty celadon jar kepl in wat Klang Wiang Temple

Group 2: Eastern Group or Wat Phra Ubosot Group; Due to the construction of a ubosot (ordination hall), which is now in ruins, the local people have demolished the old ubosot and rebuilt it on the original foundation. The remains of a Lanna-style circular stupa and part of a viharn (hall) have also been found. The floor of the viharn was entirely made of bricks, and both the viharn and the main stupa were surrounded by walls.

Stupa in Wat Ubosot Temple (Abandon)

Group 3: Northwest Group or Ton Pho (Bodhi Tree) Group; in the past, King Mangrai planted Bodhi trees in this area, hence the name.

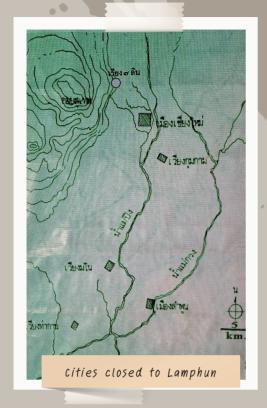
Group 4: Central-Eastern Group or Wat Hua Kwang; this group consists of the ruins of stupas and viharns.

Group 5: Southeast Group or Wat Phra Chao Kam; this group contains ruins of a large-scale ancient site.

Group or Ton Kok Group; as described earlier.

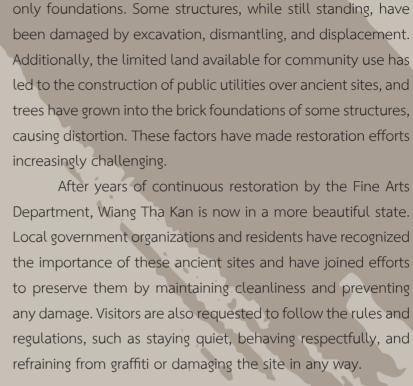
Distinctive Features of Wiang Tha Kan

Consistent with evidence of its construction during the Hariphunchai period, the city was typically located in a lowland area near a river for convenient water transportation. The city was usually built in a rectangular shape, surrounded by two layers of walls and a moat in between. Additionally, four other cities were built near Lamphun during the Hariphunchai period, each located approximately 8 kilometers apart. Archaeological evidence, such as similar artifacts and sculptures, has been found in these cities, including (1) Lamphun, (2) Wiang Mano (Hang Dong district, Chiang Mai), (3) Wiang Tho (Jom Thong district, Chiang Mai), and (4) Wiang Tha Kan.

community Living-style

Over the decades, Wiang Tha Kan has suffered significant

deterioration. Many structures have collapsed, leaving behind

The community of Ban Klang has been promoted as a historical tourism destination. Tourists can visit and enjoy the ancient sites of Wiang Tha Kan while learning about the history and archaeology of the area. The local community has managed tourism in a way that is compatible with cultural preservation. Initially, civil society organizations and government agencies at the central, regional, and local levels supported Wiang Tha Kan as a historical tourism destination, promoting community -based products, restaurants, and home-stay as well as providing public utilities and local tour guides. This preamt, tourists are not crowded in communities. All stakeholdes should support communities to improve their historical touris capacities to meet Sustainability.

Tourist information of Wat Klang Wiang Temple

Strategic Management of Historical Tourism

Somsri Ruchdaponkul proposed suggestions for the sustainable management of historical tourism sites through the involvement of various sectors as follows:

- Collaborative efforts: Open opportunities for collaboration among all relevant sectors, including the public, private, and non-governmental organizations at all levels, to drive tourism development in a unified manner.
- Strategic planning: Develop long-term, medium-term, and short-term strategies for driving historical tourism to ensure that development directions are aligned at the national, regional, and local levels.
- Product and service development: Develop product and service plans, establish product and service standards for the group, and continuously monitor results to improve service quality for tourists and prevent the exploitation of tourists.
- Community-based development: Develop products, services, and marketing strategies for the community. Relevant sectors should conduct research to identify and address challenges and enhance tourist satisfaction.
- Comprehensive tourism services: Develop a comprehensive range of historical tourism services to attract tourists and generate more income for the community.
- Community awareness: Educate communities living in or near historical sites to foster a sense of love and appreciation for these assets.

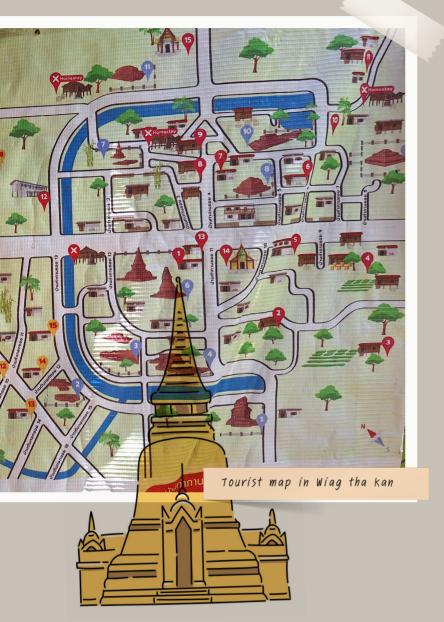

- Law enforcement: Strictly enforce laws and regulations to prevent damage to historical sites and the environment.
- Public relations: Disseminate information about community activities, products, and services related to the preservation of historical sites through various channels.

Mainstreaming of Historical Tourism Implementation

Additionally, Somsri also provided additional suggestions for improving community services in historical tourism areas to enhance visitor satisfaction and encourage repeat visits:

• Safety measures: Implement robust safety measures to ensure visitors can explore the archaeological site safely at all times.

- Friendly service: Provide friendly, welcoming, and hospitable service to all visitors.
- Information services: Establish information points to provide accurate information tourists and educate the local community.
- Adequate facilities: Provide sufficient,
   clean, and appropriate public facilities such as restrooms, parking, and restaurants.
- Clear signage: Install clear and easy-to-understand signage to guide visitors and facilitate convenient trip planning.
- Diverse tourism offerings: Develop a variety of historical and cultural tourism activities to create memorable experiences and attract visitors.
- Effective marketing: Promote the site through various channels and media to increase awareness and attract visitors.
- Continuous improvement: Conduct research to identify problems, challenges, and impacts related to managing historical sites as cultural tourism destinations, and develop appropriate solutions

Wiang Tha Kan is a beautifully restored archaeological site, and the local community is proud to welcome visitors. Local communities are ready to welcome all groups of tourists. Therefore, relevant stakeholders should consider ways to develop and improve Wiang Tha Kan to restore it to a valuable historical tourism destination. The aforementioned suggestions can be considered to promote community income generation through the sale of goods and services linked to the archaeological site, foster a sense of ownership and pride among the community, and ensure the long-term preservation of Wiang Tha Kan.

References

Department of Fine Arts, 1989 The Report on Excavation and Restoration of Ancient Sites; Book 1. Ministry of Education (ISBN 974 417 183 9) 126 pages.

Somsri Ruchdaponkul, 2021 Economic Management of Ar<mark>chaeologica</mark>l Site Tourism in Thailand The National Defence

College of Thailand Journal 63 (1) p. 57 - 69